

Reflectie, verslaglegging en terugblik ARF



ARTISTIC
RESEARCH

Sander van den Brink

MKE 1 – 2020

Artistic Research Fair – 10-10-2021

Kathleen Coessen (filosofe, sociologe en docent piano en kamermuziek te Brussel) geeft aan dat ze binnen artistic research vragen stelt over wat een kunstenaar is, existentiële vragen. Veel kennis is gevonden in woorden, maar ook veel kennis in dat wat niet beschreven is ('embodiment'). De 'embodyt knowledge' is niet altijd te tonen in woorden.

In een aantal aspecten ligt ze artistic research toe.

A: Het olifantenpaadje



Artistic research kent een verschil met wetenschappelijk onderwijs. Na het Bologna akkoord is artistic research in het Europese curriculum gekomen. Dit artistice onderzoek staat ten dienste van de artistieke praktijk en is daarmee cyclisch. Vanuit het ideologische frame brengen de artistieke onderzoekers de resultaten toetsbaar naar voren en heeft ieder domein eigen onderzoeksgroepen.

De epistemologie (de discipline van kennisbeheersing) zit binnen de domeinen en komt voort uit interactie, vaardigheden en reflectie. Artistic research is, zo geeft Coessen aan, onderdeel van een community en heeft geen afgebakende definitie. Wel zijn er een aantal onderscheiden te maken.

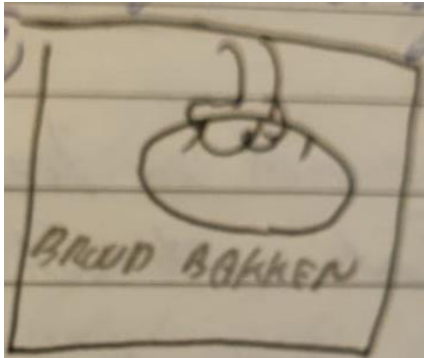
Naam	Wat is het?	Hoe?
Research into the arts	Het onderzoeken van het object	Dit hoeft niet door de kunsten zelf gedaan te worden. Denk hierbij aan de wetenschap die onderzoekt wat de betekenis in de tijd van een kunstwerk kan zijn.
Research for the arts	Het onderzoeken ten behoeve van de kunst	Wordt meestal gedaan door kunstenaars zelf (sommigen vinden dat het alleen door deze groep gedaan kan worden). Denk aan een akoestiek studie, of technische kennis ten behoeve van een kunstvorm
Research trough arts	In dit onderzoek is kunst de uitkomst maar ook het methodologische voertuig	Denk hierbij aan het onderzoeken van een thema binnen een film of theaterstuk

De kunsten hebben deze wijze van onderzoek altijd toegepast. Denk maar aan Leonardo da Vinci of de Bauhaus lezingen.

Uiteindelijk zorgt de methodologie (Meta staat voor betekenis en hodos voor de reis: de reis der betekenis) voor een route naar inzichten. Zoals het olifantenpaadje dat ook kan zijn.

De methodologie is repetitief en kan veranderen vanuit de interactie en intentie. Het pad ontstaat dus gedurende de reis. Dit pad ontstaat in interactie met jezelf (vanuit verschillende gezichtspunten), met de ander, het kunstwerk en de intentie.

B: Brood bakken



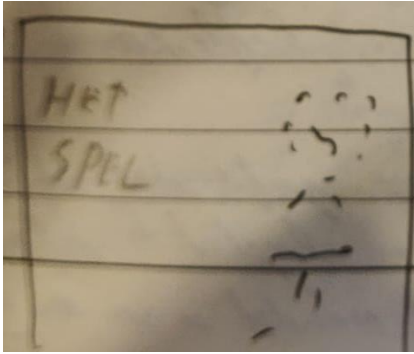
Ongeacht het niveau, de taal en de wijze kan iedereen met dezelfde ingrediënten een brood bakken. Iedereen eindigt vervolgens met een ander, eigen, brood. Hierbij is er sprake van een volledige ervaring met geur, gevoel en interactie. Een plaatje of filmpje alleen zegt dus niet genoeg.

C: De hamer (het gereedschap, de praktijk en het doel).



Het gereedschap dat de onderzoeker gebruik is bekend voor de onderzoeker in gebruik. Het gebruik ervan is een oefening (zoals hameren dat ook is). Door het gebruik groei je erin en word je er beter in. En net als met de hamer werkt het gebruik het beste als de doel goed wordt gebruikt. Hameren werkt tenslotte ook niet met de achterkant of met een kapotte hamer kan ook niet worden gehamerd. Dan is het geen extensie meer van het lichaam. Het is dus van belang kennis te praktiseren.

D: Het spel

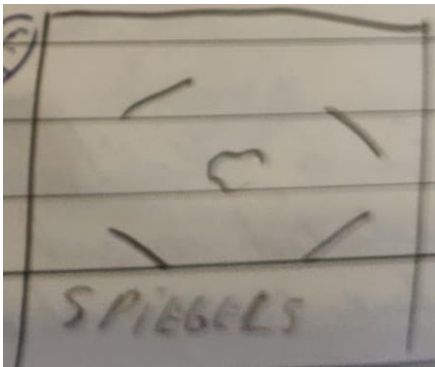


Het spel, het onderzoek, speel je volgens de regels die algemeen bekend zijn. Je volgt daarmee de regels van het spel. Dit is net zoals kinderen die de regels van het spel van volwassenen imiteren. In het spel zijn er vaak impliciete regels die niet op alle spellen toepasbaar zijn. Onderzoek binnen een methode en onderzoeksveld dus wat gebruikelijke regels zijn en wie deze regels bepaalt. Zo hebben basketbal en voetbal allebei een bal voor het spel nodig, maar het bij de één niet de bedoeling de bal met de handen aan te raken en bij de ander wel. Deze regels moeten zijn geaccepteerd door de gebruikers en die hebben een eigen commitment.

Formuleer dus wat de regels zijn van het artistiek onderzoek.

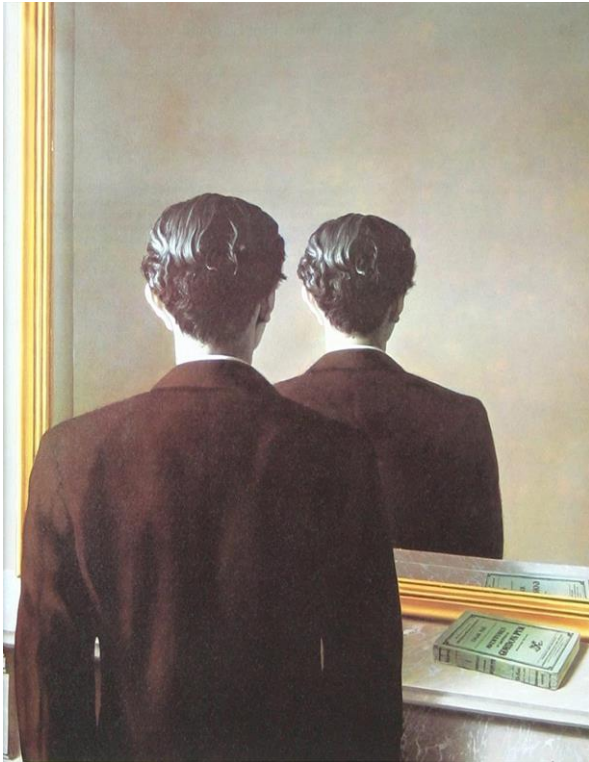
- Welke commitment wordt er gevraagd?
- Aan welke regels moet men voldoen?
- Wat is gebruikelijk?
- Wat is de status?

E: Spiegels



Coessen spreekt van de achthoekige spiegel (zoals bijvoorbeeld in spiegeldoelhoven) waarbij je jezelf van alle kanten kunt zien. Zo maak je het onzichtbare zichtbaar, het onbewuste bewust en het impliciete duidelijk. Dat is een kwetsbare positie om het onderzoek, of jezelf, van alle kanten te bekijken.

F: Magrite – la reproduction interdite



Aanvullend haal Coessen het werk van Margrite aan (evenals de zichzelf schilderende handen van Escher) waarbij de kunstenaar reflecteert op dat wat niet zichtbaar is.

Deze oneindige reflectie, naar binnenkijkend en naar buiten kijkend is in het artistiek onderzoek van belang. In artistiek onderzoek is de onderzoeker ook de artiest.

Deze observeert vanuit de participatie. De kunstenaar is daarmee ook de participant.

In dit onderzoek zijn de gevoelens en interactie voor eenieder anders (idiosyncratisch).

Aangeraden literatuur over de dag:

Wittgenstein, L (1953) Philosophical Investigations

Finlay, L (2008) Reflexivity: A Practical Guide for Researchers in Health and Social Sciences

R. Magritte, R La reproduction Interdite (1937), oil on canvas

M C Escher, Drawing Hands (1948), Litograph

'idiosyncrasy' <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/idiosyncrasy>

<https://www.youtube.com/watch?v=0ZdXdmGllJc> – gumbrecht

Bruno Latour – over het missende elementen in sociologie dat wel in artistiek onderzoek zit